

jam non acquirit religioni, quia dimittendo eum, quoad hanc partem cessit juri suo; et nihilominus non acquirit sibi dominium, neque potest de bonis acquisitis testari. Sed illi solet Camera Apostolica succedere, ut infra videbimus. Ergo signum est, illam incapacitatem non fundari in jure religionis, sed in positivo jure inhabilitante personam, et acquisitionem irritante.

14. Tertio, fere omnes rationes supra factæ de voto castitatis in præsentem applicari possunt. Tertia ergo sit, quia illa traditio sine voto non prohibet habere proprium; ergo multo minus potest irritare acquisitionem dominii, vel illud expellere. Consequentia clara est, et antecedens etiam videtur per se manifestum, quia si quis religioni oblatum non faceret votum non habendi proprium, non peccaret contra paupertatem, aliquid accipiendo, esto peccare posset contra justitiam, aliquid usurpando de bonis religionis. Ut si forte, se tradendo religioni, bona etiam omnia et jura sua in eam transferret, ut ab ipsa sustentaretur; tunc enim peccaret quidem postea contra justitiam aliquid sibi acquirendo. Nihilominus tamen non maneret omnino inhabilis ad aliquid sibi acquirendum. Tum quia id facere posset, et valide et juste de licentia religionis; tum etiam quia possent ex mutuo consensu pactum dissolvere. Tum denique quia illa impotentia acquirendi sibi, tunc non oriretur ex vera paupertate, sed ex jure alteri acquisito. Accedit quod illud pactum non est necessarium ad statum religiosum, et sine illo esse potest solemne votum paupertatis, ut jam ostensum est.

15. *Societas nullum jus acquirit ad bona suororum religiosorum.* — Quarto, hic etiam poterit applicari altera ratio; quia in Societate post biennium fit votum paupertatis cum vera et perfecta traditione sui, et nihilominus persona non fit incapax acquirendi et retinendi dominium honorum, et ideo votum illud paupertatis tantum est simplex; ergo traditio religiosa non sufficit ad solemnizandum hoc votum, nec ad reddendam personam incapax dominii; pendet ergo ex institutione speciali, cum Ecclesiæ approbatione. In quo exemplo est etiam considerandum, quod, licet Societas, quoad collegia et domos probationis, sit capax reddituum et honorum immobilium, nihilominus qui se tradunt Societati, et in illa vota emittunt, nullum jus ad sua bona in religionem transferunt, ex vi incorporationis cum illa; ergo,

quod in aliis religionibus id fiat, non est ex sola natura rei, sed est ex positivo jure. Cujus etiam signum est, quia in coadjutoribus formati Societatis, idem votum est simplex, et per illud, vel traditionem cui adjungitur, nullum jus ad bona vel hæreditates voventis acquiritur religioni, et nihilominus tales religiosi fiunt incapaces dominii temporalium bonorum. Cujus ratio non est, nisi quia ita est institutum et probatum ab Ecclesia; ergo signum est hujusmodi effectum ab institutione pendere.

16. *Solvuntur fundamenta contrariæ opinionis.* — Ad fundamentum contrariæ sententiæ facilis est ex dictis responsio, negando primam illationem; quia traditio religiosa per se, et quantum postulat natura talis status, solum fit ad Dei famulatum, et obsequium religionis; ideoque ad illam non pertinet paupertas, nec translatio bonorum aut jurium personæ profitentis in religione. Sed ad complendum statum religiosum præter traditionem adjungitur paupertas, quæ non est ex natura rei determinata, sed in diversis religionibus variis modis servatur. Nam cum illa non sit perfectio, sed instrumentum ad perfectionem, juxta finem intentum in unoquoque statu religioso, modus ille præscribitur per specialem institutionem, ut recte docuit divus Thomas 2. 2, q. 188, art. 7, et 3 Contra gent., c. 133. Eodem ergo modo ex vi paupertatis religiosæ nec transferuntur bona, et jura omnia in religionem, sed juxta specialem institutionem; nec illud sufficit ad incapacitatem dominii, nisi de hoc etiam fiat peculiaris institutio, juxta Authent. *Ingressi*, de Sacros. Eccles., receptam in cap. *Quia ingredientibus*, 19, q. 3. In qua institutione potest etiam esse magna varietas. Nam renunciatio omnium bonorum, quæ actu possidentur, fieri potest vel quoad solum usum proprietarium, seu pro solo proprio arbitrio, non vero quoad renunciationem totius proprii dominii. Item posset fieri quoad renunciationem omnium, quæ actu possidentur, non inducendo inhabilitatem in futurum; vel etiam e contrario posset induci incapax ad acquirendum aliquid, retento dominio aliquorum bonorum, sine proprietario usu. In his enim non est repugnantia, licet non omnia sint in usu. Ex hac autem varietate intelligitur non esse in hoc aliquid ex natura rei determinatum, sed ex Ecclesiæ constitutione pendere.

17. *Servus non est omnino incapax dominii.* — Ad primam confirmationem responde-

mus, imprimis illam incapacitatem, quam humana et civilis servitus inducit, non esse ex natura rei, sed ex jure humano civili, vel gentium; quia illa servitus non est naturalis, sed ab hominibus introducta, vel in remedium, ne occiderentur capti in justo bello, vel in pœnam, vel per alium humanum contractum; et ita potuisset introduci, ut aliquis fieret servus in perpetuum quoad omnes operas suas, vel lucra omnium laborum suorum; et nihilominus, ut aliis modis posset aliquid sibi acquirere, vel hæres fieri, et hæredem instituere. Ergo ex hac parte potest argumentum et æquiparatio retorqueri. Deinde posset negari similitudo et illatio, quia servus non est omnino incapax dominii; nam fortasse captus in bello justo, non perdit statim bona omnia quæ antea possidebat, nec illa transeunt ipso facto in dominium capientis personam, nisi bona simul juste accipiat. Et post servitutum potest dominium aliquod acquirere, vel ex promissione seu concessionem domini, vel in aliis casibus, de quibus videri possunt moderni de justitia scribentes. Et ideo ex hac parte etiam deficit illatio, et vera etiam in hoc est sententia Gregorii, rigidiorum esse in hac parte religiosam paupertatem. Ad aliam vero similitudinem ibi inductam, jam dictum est non recte accommodari ad religiosam traditionem, quia nec per se fundatur in illo donationis genere, neque similis donatio sufficit ad propriam dominii incapacitatem inducendam. Jura denique dicentia, religiosum esse mortuum mundo, loquuntur vel de obligatione et affectu, quem religiosus habere debet; de quo maxime locutus fuisse videtur Arsenius ibi citatus; vel si intelligatur illa mors quoad effectus, quos professio religiosa irritat, loquuntur illa jura supposito statu, ut per Ecclesiam institutus et consummatus est, unde mors illa civilis dicitur, tanquam humano jure inducta.

CAPUT XIII.

QUALIS SIT ET UNDE ORIGINEM TRAXERIT SOLEMNITAS VOTI OBEDIENTIÆ, ET ALIORUM, SI QUÆ ALIA VOTA SOLEMNIA SUNT.

1. *De materia hujus voti.* — Tertium votum religioni essentielle, est votum obedientiæ, ut supra vidimus. Est autem sermo de voto obediendi homini; nam, licet fieri posset votum obediendi Deo per seipsum præcipienti, illud nec ad religionis statum pertinet, nec ordina-

rie consulendum est, ut in lib. 2 de Voto, c. 3 et 5, attigimus. Est ergo sermo de voto obediendi homini vicem Dei tenenti. Addendumque est, oportere ut sit votum obediendi in materia non tantum per se necessaria, seu quæ alias sit sub præcepto absque voto, sed etiam in materia consilii et supererogationis, quæ proprie ad perfectionem pertinet. Supponimusque contra hæreticos, materiam hujus voti non solum honestam esse, sed etiam de meliori bono, et sub consiliis Christi contineri, quod supra circa statum religionis ostendimus. Denique supponimus votum obedientiæ honeste fieri posse, et extra professionem religiosam, et in illa, ac proinde et simplex esse posse et solemne. Simplex est omne illud quod extra professionem religiosam fit, de quo postea in lib. 6 aliqua dicemus. Solemne autem est solum illud quod fit in professione religiosa communiter in Ecclesia usitata, et quasi per antonomasiam sic dicta. Quod addo ad excludendum votum obedientiæ, quod fit a religiosis Societatis non professis; nam, licet jungatur traditioni religiosæ, simplex est, et non solemne, saltem ex eo capite, quod illa traditio non est absolute perpetua, quia non inducit vinculum indissolubile ex parte utriusque extremi, ut in cæteris votis explicatum est. Et sic intellecta dicta suppositio, quoad partem affirmantem hoc votum in professione religiosa esse solemne, indubitata est apud omnes, et ex discursu hujus capituli manifesta fiet.

2. *Utrum clerici obedientiam rovent.* — Quoad aliam vero partem exclusivam, aliqui censent etiam ordinationi sacræ adjungi votum solemne obedientiæ, cujus sententiæ videtur esse Medina, lib. 5 de Contin., c. 10 et 11, et c. 13. Cujus sententiam referens Vasquez, tract. de Reddit., c. 1, § 1, dub. 3, dicit omnes id fateri, quia cum clerici ordinantur, ab eis exigitur ut promittant obedientiam Prælati suo. Sed imprimis non infertur inde illam promissionem esse votum, quia illa promissio non videtur fieri Deo, sed homini; verba enim quibus fit, hæc sunt in Pontificali Romano: *Promittis obedientiam Prælati tuo?* Et respondet ordinandus: *Promitto.* Tantum ergo videtur illa esse quædam humana promissio, cui postea juramentum adjungitur, quod distinctam obligationem a voto inducit. Deinde, esto esset votum, non est cur vocetur solemne, nisi accidentaliter, quia publice et cum ritu determinato fit; quia inde non habet ullum effectum moralem, præter obliga-

tionem, quam promissio vel simplex votum inducit.

3. *Clericus in ordinatione non vocet, sed solum promittit obedientiam Prælati in rebus necessariis.* — Quid sit solemnitas in voto obedientiæ. — Ac denique probabile est non esse promissionem obedientiæ in materia obedientiæ supererogationis, ut sic dicam, sed tantum in materia necessaria, vel quam Prælati facere potest necessariam ex vi præcepti, etiamsi promissio specialis non interveniret. Additur tamen ad majorem firmitatem, et ad melius explicandum voluntarium consensum in novam subjectionem, quam clericus Prælati suo offert, et de novo assumit. Sic ergo, illa clericorum promissione omissa, votum solemnne obedientiæ tantum in professione religionis fit. Unde propositum dubium nascitur, quidnam solemnitas illa sit; et consequenter unde sit. Ratio autem dubitandi peculiaris nobis est, quia nos hanc substantialem votorum solemnitatem per aliquos peculiare effectus morales explicamus; quia sine illis nihil in voto solemnne invenimus, quod simplici convenire non possit. At hoc votum obedientiæ nullum peculiarem effectum habere videtur, præter obligationem obediendi Prælati, quam votum simplex æqualiter inducit, ut in Societate videre licet. Ergo tale votum nullam solemnitatem peculiarem habet, cum non habeat ullum solemnitatis effectum.

4. Ad hanc difficultatem, moderni auctores, quos hic et in superioribus allegavi, nihil respondent, neque huic voto peculiarem effectum moralem attribuunt. Responderi autem potest, votum hoc peculiarem effectum habere, quem votum simplex obedientiæ facere non potest, nimirum, quia ita subicit voluntatem votantis Prælati, ut sine illius consensu inefficax sit ad omnem civilem vel naturalem obligationem, per contractum, vel quemcumque alium modum contrahendam. Hanc esse conditionem religiosi professi tradunt Innocentius, in cap. *Olim*, 2, de Priv.; Abbas, in c. *Ex rescripto*, de Jurejur., not. 3; et ibi Felin., qui alios refert; et Host., lib. 3 Sum., tit. de Fidejuss., § *Pro qua*, verbo *Et quis*; et Jason, in l. *Si id quod*, n. 1, ff. de Condict. indebit., verbo *Et quis*; Navar., lib. 1 Cons., tit. de Pactis, cons. ult., n. 4 et 5. Qui auctores etiam sentiunt hunc effectum provenire ex voto obedientiæ. Fundantur enim in hoc, quod regularis renunciat voluntati suæ, ita ut nec velle, nec nolle habere dicatur, in cap. 2, de Testam., in 6, cap. ult. de Sepult., in 6, cap.

Quorundam, et cap. *Si religiosus*, de Elect., in 6. Hæc autem renunciatio, et abdicatio propriæ voluntatis per votum obedientiæ fit, juxta verba Augustini, in Regula Monachorum, alias epist. 109, quæ referuntur in cap. *Non dicatis*, 12, quæst. 1: *Nostræ congregationis fratres, non solum facultatibus, sed etiam voluntatibus propriis in ipsa ordinis susceptione renuntiaverunt, et se per promissam obedientiam penitus aliorum potestati, et imperiis, Christo, et pro Christo subdiderunt.* Est ergo ille effectus a voto obedientiæ.

5. At vero simplex votum obedientiæ talem effectum non habet ex vi solius obligationis suæ naturalis, quia solum inducit simplicem obligationem promissionis parendi Prælati, quæ non est sufficiens ad irritandam voluntatem se obligandi alteri in materia non contraria priori voto, aut suæ regulæ, vel juri acquisito religioni, seu Prælati ejus; quia ubi non est naturalis repugnantia, non est cur unum ex sola rei natura aliud destruat. Adde quod votum obedientiæ per se non obligat ad nullam promissionem faciendam de re honesta, et alias nec per regulam, nec a Prælati prohibitam, sicut de voto dixi, lib. 3 de Voto, c. 5. Nam est eadem ratio. Ergo ex hac etiam parte talis obligatio valida est. Imo, quamvis votum vel promittere esset a Prælati prohibitum, nihilominus factum ipsum non esset per se irritum, nisi hoc antecedenter fieret; quod an possit ab ordinario Prælati religioso fieri, incertum est, juxta dicta in citato lib. 3, c. 3, et infra tractabitur. Ergo ille effectus, de quo agimus, provenit ab aliqua solemnitate tali voto addita, vel potius virtus et efficacia, ipsi voto adjuncta, est solemnitas ejus, servata proportione ad ea quæ de aliis votis diximus.

6. In hoc autem modo explicandi hujus voti solemnitatem difficultas occurrit; quia fundamentum, quod sumitur, non est certum, nec sufficienti jure aut ratione fundatum. Nam imprimis Panorm., 4 p. Consil., in 104 (si est ejus, vertitur enim in dubium), referens prædictam opinionem, illam reprobatur quoad illam partem de obligatione naturali, dicens, posse religiosum obligari naturaliter, quia æquiparatur servo juxta doctrinam Innocentii, in d. c. *Cum olim*, quam probat Bart., in l. 1, cum aliis, ff. De stipulat. servorum. Et servus potest naturaliter obligari sine licentia domini, juxta leg. *Naturaliter*, et l. *Si id quod*, ff. De condicti. indebit., ubi Bart. id notat. Verumtamen nec hoc fundamentum satis firmum apparet, quia

non est necesse illam æquiparationem in omnibus observari. Tum quia, ut supra ex Gregorio, l. 4, epist. 44, constat, strictior est servitus religiosa, quam pœnalis seu temporalis. Unde in hac parte illa potest esse rigorosior, quia jura hoc concedunt servo, non autem religioso. Tum etiam quia multa licent servo sine licentia domini, quæ non licent religioso sine licentia Prælati, et e converso. Nihilominus Navar., Comment. 2 de Reg., n. 42, in hanc sententiam inclinans, dictam rationem Panormitani confirmat, quia nulla lex magis videtur resistere obligationi monachi promittentis, quam servi, utique, quantum est ex parte voluntatis utriusque, et supposita materia capaci, id est, honesta, et neutri in particulari prohibita. Deinde, quoad obligationem naturalem addit optimam confirmationem, quia religiosus per votum naturaliter obligatur Deo; ergo non omnino caret voluntate ad se obligandum; ergo etiam obligatur promissione facta proximo de re sibi libera et honesta, ut esse potest; imo etiam de meliori bono, et consilii opere, ut est servare secretum, offerre sacrificium pro amico, rem mutuo acceptam reddere vel solvere, et similia.

7. Addo præterea nullum esse jus positivum, quod huic obligationi resistat, seu illam irritet; ergo ex natura rei non irritatur per solum obedientiæ votum, ut jam ostensum est; ergo non est cur religiosus dicatur inhabilis ad contrahendum, vel imponendum sibi hujusmodi obligationem propter obedientiæ votum. Major probatur, quia illa generalia jura, quæ allegantur, dicentia religiosum non habere velle nec nolle, et similia, non docent, religiosum non posse quidpiam licite aut valide velle promittere sine consensu Prælati, sed contra illius voluntatem, vel independentem ab illa, ut late dixi in d. lib. de Voto, c. 5, n. 7. Unde jura citata solum requirunt positivum consensum Prælati, quando materia, circa quam religiosus aliquid promittit, acceptat, vel disponit, ex natura sua, vel ex instituto ac regula religionis, vel ex obligatione aliorum votorum, licentiam Prælati postulat, ut patebit attente legenti d. cap. 2, de Testamentis, in 6, et cap. ult. de Sepult., eod. lib. Et specialiter notari potest d. c. *Si religiosus*, de Elect., in 6, ibi: *Consensus sic præstitus (utique sine licentia Prælati) non teneat.* Et infra: *Ipsa facto viribus vacuetur omnino.* Nam his verbis aperte indicatur irritationem fieri per illam legem, et antea non fuisse ex

vi solius voti obedientiæ. Item, cum irritatio specialiter ibi adjungatur, satis significatur non esse universalem. Tandem addit Navarrus alias congruentias valde probabiles, quia irritatio tam universalis, nec necessaria est, nec decet statum religiosum. Nam sine naturali obligatione vix potest humanus convictus consistere, et ideo vix reperietur religiosus, qui, si rem aliquam promittat, quam sine licentia Prælati honeste facere possit, non se sentiat ad implendum promissum obligatum; imo, si necessaria ei fuerit licentia ad opus præstandum, et sub illa conditione expressa vel tacita promisit, licentiam petere tenebitur, et illa concessa tenebitur implere promissionem; nam si negetur, ipso facto ruet obligatio.

8. *In quo consistat solemnitas hujus voti.* — Verumtamen licet hæc posterior sententia quoad hanc partem vera sit, nihilominus non obstat quominus per illum effectum solemnitas voti obedientiæ explicari possit, qui consistit in eo quod votans se non possit firmiter obligare absque consensu Prælati, ut ex dictis constat. Primo quidem, quia, licet demus religiosum posse naturaliter obligari, saltem non potest obligari civiliter; nam in hoc omnes conveniunt, et ex juribus dictis, et exemplo servi confirmari potest, et latius inferius circa professionem religiosam tractandum erit; hic autem effectus moralis est, et a voto obedientiæ ducit originem, et non ratione solius promissionis; ergo ratione solemnitatis. Deinde, licet religiosus possit valde naturaliter obligari, non tamen firmiter, neque irrevocabiliter, quia potest a Prælati ejus obligatio irritari; sicut de votis religiosorum docuit D. Thomas, et nos cum illo, in d. lib. 3, c. 5, et latius in lib. 6, c. 7. Quam doctrinam merito extendit Navarrus, supra, ad promissionem, et obligationem naturalem religiosi factam homini, et sane merito. Nam, si tanta est potestas Prælati religionis in voluntates subditorum, ut etiam obligationem Deo factam pro suo arbitrio possit auferre, profecto eandem vel majorem habet ad irritandum omnem aliam obligationem, quam quovis modo religiosus sua voluntate contraxit. Probatur illatio, quia omnis irritatio ex eodem genere potestatis et dominationis nascitur; tum quia etiam naturalis obligatio homini facta est obligatio in conscientia, et potest esse occasio peccandi, vel impedimentum perfectionis; et ideo conveniens fuit totam illam sub Prælati potestate constitui.

9. *Votum simplex obedientiae non inducit tantam subjectionem et dependentiam in vovente.* — Hæc autem potestas specialis Prælatorum, et subordinatio ex parte subditorum, seu impotentia ad se obligandum firmiter, seu independenter a voluntate superiorum, ex voto obedientiae oritur, et in religione fit cum peculiari modo et efficacia, ac proinde per hunc effectum recte voti hujus solemnitas declaratur. Probatum hæc ultima consequentia, quia simplex obedientiae promissio per se non inducit tantam subjectionem et dependentiam in vovente, nec dat tantam potestatem illi cui obedientia promittitur; sed huic dat tantum potestatem præcipiendi, et illi imponit obligationem obediendi in his quæ præceperit, intra latitudinem materiae talis voti seu promissionis. At vero potestas irritandi omnem obligationem subditi, longe major est, et non est per se tantum connexa cum potestate præcipiendi; ergo non sequitur ex vi voti simplicis obedientiae; ergo pertinet ad peculiarem proprietatem, a qua votum illud talem efficaciam habet; et consequenter in illa consistit talis voti solemnitas.

10. *Difficultas circa propositam solemnitatem obedientiae.* — Sed adhuc superest difficultas in hoc modo explicandi solemnitatem hujus voti per hunc effectum. Nam imprimis, quod religiosus non possit se civiliter obligare alteri, vel non provenit ex voto obedientiae, sed ex eo, quod in religioso non invenitur materia talis obligationis; vel quatenus oriri potest ex voto obedientiae, non est ratione alicujus peculiaris proprietatis, vel solemnitatis ejus, sed ex mera obligatione talis voti. Explicatur et probatur, quia omnis obligatio civilis, aut est realis, aut personalis. Prior versatur circa bona externa et temporalia; et ideo impotentia illa se obligandi realiter, in religioso provenit ex voto paupertatis, quia non habet bona, ad quæ præstanda se obligare civiliter possit. Posterior autem obligatio cadit in ipsam personam religiosi et actiones ejus; et quia per votum obedientiae illas constituit in voluntate superioris, ideo non potest illas alteri obligare, quia cum illæ obligationes sint repugnantes, prior efficacior est, et alteri resistit, non ex peculiari solemnitate voti, sed ex pura obligatione, quam, ut votum est, inducit. Et ita hunc effectum declarant Innocentius, et alii, in dicto c. *Cum olim*, 2, de Privileg., et in c. *In presentia*, de Probatio.; et Bart., in l. *Si*

communis servus, ff. de Stipulat. servor.; Panorm., in Cons. 88, p. 1.

11. *Irritatio duplex est, directa et indirecta.* — Deinde, quod naturalis obligatio non sit omnino firma, sed a Prælato irritari possit, juxta duos irritationis modos ex diversis causis provenire potest. Una est enim irritatio indirecta, quæ fit ex parte materiae, et hæc in obligatione reali provenit ex voto paupertatis; in personali autem provenit ex voto obedientiae, et ad hoc sufficit simplex obedientiae votum, ratione cujus possit Prælatum illam materiam prohibere, ut cum D. Thoma et communi dixi, in d. lib. 6 de Voto, c. 7, n. 1. Alia est irritatio directa, quæ fit revocando, et quasi infringendo voluntatem ejus qui se obligavit. Et hoc etiam modo possunt superiores religionum, subditorum vota irritare, ut in d. c. 7 ostendi. Et eadem ratione possunt omnem aliam naturalem obligationem tollere, ut dictum est. Non videtur autem hæc potestas fundari in voto obedientiae secundum se spectato, ac subinde non poterit votum inde solemnizari. Consequentia videtur clara, et antecedens probatur, quia illa potestas irritandi vota et obligationes subditorum provenit ex potestate dominativa, quam Prælatum habet in religiosos sibi subditos. Illam autem potestatem non habet ex voto, quia per votum non fit donatio, sed promissio; ergo ex vi illius non acquiritur dominium, seu dominativa potestas. Sicut servitus non inducitur per promissionem, sed per realem traditionem, vel justam captionem personæ. Ita ergo in præsentia, si Prælatum religionis talem potestatem dominativam habet in voluntate subditorum, ut vere habet, non illam accepit per votum obedientiae, sed per traditionem, quam religiosus facit, ut supra dictum est. At votum non solemnizatur formaliter per traditionem, ut in aliis dictum est, et de hoc videtur eadem ratio, quia traditio et votum tantum concomitanter se habent, et efficacia dandi talem potestatem non est in ipso voto, sed in traditione.

12. *Non superflue additur votum traditioni.* — Ad hoc autem responderi potest, votum obedientiae non distingui a traditione sui, quam religiosus facit religioni; tum quia per traditionem fit præcipua abnegatio propria voluntatis, quæ fit etiam per votum obedientiae, juxta illud Gregorii, lib. 6, in prim. reg., cap. 2: *Per alias virtutes nostra Deo impendimus, per obedientiam nosmet ipsos exhibemus.* Et illud lib. 35 Moral., in Job, c. 12:

Per obedientiam propria voluntas mactatur. Tum etiam quia non oportet plura vincula multiplicare, alias religiosus inobediens dupliciter peccaret, et contra justitiam ratione traditionis, sicut peccat servus non parendo domino, et contra religionem ratione voti; quod non videtur admittendum, ut Soto insinuat, lib. 7 de Justitia, q. 2, art. 3, ad 1, in fine. Nihilominus hæc responsio falso nititur fundamento; nam supponimus in professione religiosa, præter traditionem, verum ac formale votum obedientiae fieri, quod infra ostendimus. Votum autem, cum essentialiter sit promissio, non potest esse traditio, nec illam essentialiter includere, licet cum illa fiat, ut supra lib. 1, et in 2 tom. de Virtut. religionis, lib. 1, c. 14, probatum est. Et rationes ibi factæ æque in voto obedientiae procedunt. Nec superflue additur votum obedientiae traditioni religiosæ, etiamsi ex vi traditionis religiosus jam non sit sui juris, et illi, cui se tradit, parere teneatur. Nam imprimis traditio facta religioni specialius consecratur Deo per obedientiae votum; nam cum traditio immediate fiat homini propter Deum, et ad obsequium Dei, per votum quasi elevatur, ut sit quasi spirituale holocaustum ipsi Deo oblatum. Deinde traditio firmatur per votum, nam addit illi specialem obligationem fidelitatis Deo debitæ, quam traditio per se non inducit. Nec est inconveniens admittere duas malitias in actu contrario obedientiae Prælati, unam contra hominem, et aliam contra Deum; nam id sentit D. Thomas 2. 2, q. 88, art. 5, ad 1, dicens, votum obediendi Prælati supponere promissionem humanam ad Deum, vel traditionem factam Prælato, et supra illam cadere votum. Ac subinde concedit ibi duas obligationes diversarum rationum. Unde fit in transgressione contraria esse duas malitias, ut ibi Cajetanus animadvertit, et Soto admittit in eodem articulo sup. citato, ad 3. Unde in solutione ad primum in alio sensu locutus est; solum enim negat, peccando contra obedientiam prælati, peccari simul contra virtutem specialem temperantiae, verbi gratia, vel aliam similem, quod alterius considerationis est, quam infra disputando de peccatis religiosorum tractaturi sumus.

13. *Aliqui dicunt votum obedientiae per traditionem solemnizari.* — Supposita ergo distinctione inter traditionem religiosi, et votum obedientiae, videtur consequi ex dictis, in hoc voto admitti posse illorum Doctorum senten-

tiam, qui dixerunt votum solemnizari per traditionem, tanquam per formam illi moraliter conjunctam. Nam omnis impotentia, quæ in voluntate religiosi invenitur ad firmiter se obligandum, nascitur ex traditione sui in potestatem Prælati, sub quo tanquam pupillus sub tutore constituitur. Et quia hæc traditio licet per votum formaliter non fiat, per illud perficitur et roboratur, ideo tale votum, quia supra talem traditionem cadit, per illam solemnizari dicitur. Unde inferunt aliqui, solemnitatem hujus voti esse de jure naturali et divino, quia si traditionem consideremus, ad illam ex natura rei, ac proinde ex jure divino ac naturali, sequitur impotentia illa voluntatis religiosæ ad firmiter se obligandum. Deinde, si votum spectemus, habet hanc proprietatem specialem, quod cadit in ipsam traditionem, quam religiosus facit Prælato; et ideo jure divino obligatur ad implendam illam, et quasi virtute continet illam, et ab illa solemnizatur; et ita virtute illius ex natura rei reddit voluntatem voventis inefficacem ad se obligandum firma obligatione, id est, non revocabili seu irritabili a Prælato; et ita specialius quam cæteri videtur sentire Aragon. 2. 2, quæst. 88, art. 8, dub. 1.

14. *Assertio prima: traditio religiosa, etiam voto obedientiae firmata, non habet ex solo jure naturæ absque adminiculo juris canonici, vim prædictam.* — Ego vero ad hanc rem explicandam, imprimis dico, traditionem religiosam, etiam voto obedientiae firmatam, non habere ex solo jure naturæ, et sine adminiculo juris canonici, vim ita subjiciendi voluntatem religiosi voluntati Prælati, ut reddatur impotens ad valide et firmiter se obligandum sine consensu Prælati; hanc assertionem indicat Richard., in 4, dist. 38, art. 4, quæst. 1. Ait enim religiosum nullum votum validum posse emittere sine licentia Prælati, quia per Ecclesiam illi est prohibitum. In quo licet falsum asserat, omne votum religiosi esse invalidum simpliciter, nihilominus in quantum illam assertionem reducit ad jus positivum Ecclesiæ, satis indicat, etiam quamcumque infirmitatem (ut sic dicam) illius voti, in jus positivum Ecclesiæ reducendam esse. Et eodem modo induci possunt pro hac sententia Angel., verb. *Votum*, 2, u. 5; Rosel., verbo *Votum*, n. 14. Sumitur etiam ex jurisperitis, asserentibus religiosum non posse voto se obligare; nam in hoc præcipue fundantur, quod jus illis resistit, ut videri potest in Panormitano et aliis in principio capituli allegatis. Et